

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавський державний аграрний університет

Кафедра бухгалтерського обліку та економічного контролю

Відділ із забезпечення освіти дорослих та інноваційного розвитку

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ,
АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНІЙ СИСТЕМІ
УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»**

*Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції,
присвяченої пам'яті професора, заслуженого працівника вищої школи
Дмитра Мусійовича Фесенка*

ПОЛТАВА 2022

УДК 657: 332.025.12 : 65.014.1
А 43

Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством : Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 14 – 15 квітня 2022 р. Полтава, 2022. 847 с.
(Посвідчення Українського інституту науково-технічної експертизи та інформації № 08 від 12 січня 2022 р.)

Організаційний комітет:

Дорогань-Писаренко Людмила – к.е.н., професор, декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень Полтавського державного аграрного університету

Давидюк Тетяна - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і фінансів Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Довбня Світлана – д.е.н., професор, завідувачка кафедри економіки та підприємництва ім. Т.Г. Беня Українського державного університету науки та технологій.

Зоря Олексій – д.е.н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету.

Малишкін Олександр - д.е.н., професор, САРА, експерт з обліку та оподаткування

Муравський Володимир - д.е.н., професор кафедри обліку і оподаткування Західноукраїнського національного університету

Нікішина Оксана - д.е.н., с.н.с., завідувачка відділом ринкових механізмів та структур ДУ «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України»

Перерва Петро - д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Руцишин Надія - д.е.н., професор, професор кафедри фінансів, економічної безпеки, банківської справи та страхового бізнесу Львівського торговельно-економічного університету

Славкова Олена - д.е.н, професор кафедри бухгалтерського обліку, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

Сук Петро - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Тоцька Олеся - д.е.н., доцент, професор кафедри фінансів Волинського національного університету імені Лесі Українки

Вараксіна Олена - к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної, керівник відділу із забезпечення освіти дорослих та інноваційного розвитку Полтавського державного аграрного університету

Воронько-Невіднича Тетяна - к.е.н., доцент, завідувач кафедри менеджменту ім. І.А. Маркіної Полтавського державного аграрного університету

Дранус Валентин – к.е.н., доцент кафедри фінансів і кредиту Чорноморського національного університету імені Петра Могили

Канцедал Наталія – к.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавського державного аграрного університету

Лега Ольга – к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавського державного аграрного університету

Лпський Роман – к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавського державного аграрного університету

Мельничук Ірина - к.е.н., доцент кафедри обліку, аудиту та фінансів Університету економіки і підприємництва

Прийдак Тетяна– к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю, завідувач відділу з питань інтелектуальної власності Полтавського державного аграрного університету

Прокопишин Оксана – к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

Яловега Людмила – к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю, фахівець внутрішнього аудиту процесів діяльності та моніторингу якості освіти Полтавського державного аграрного університету

Конференція присвячена пам'яті видатного науковця, Заслуженого працівника вищої школи Української РСР, професора Дмитра Мусійовича Фесенка. У збірнику матеріалів науково-практичної конференції розміщено результати досліджень вітчизняних науковців, присвячених актуальним проблемам та перспективам розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством.

© Кафедра бухгалтерського обліку та економічного контролю, 2022

© Полтавський державний аграрний університет, 2022

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ, АУДИТ

	Алієв А. Р.
	Науковий керівник – Давидюк Т. В.
	<i>Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»</i>
Огляд літературних джерел щодо обліку та аналізу фінансових результатів підприємства.....	38
	Багрій К. Л.,
	<i>Чернівецький торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного університету</i>
Features of creative accounting as an element of accounting science.....	41
	Базелюк О.В.
	Науковий керівник – Гайдаєнко О.М.
	<i>Одеський національний економічний університет</i>
Аналіз структури витрат промислового підприємства на прикладі ПАТ «Одескабель».....	43
	Беленкова М.І., Рагуліна І.І.
	<i>Державний біотехнологічний університет</i>
Організація внутрішньогосподарського контролю у системі управлінського обліку витрат.....	46
	Бержанір І. А.
	<i>Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини</i>
Напрями вдосконалення організації обліку витрат на підприємстві.....	50
	Бойко О. О.
	Науковий керівник – Петришин Л.П.
	<i>Львівський національний університет ім. Івана Франка</i>
	Норець Д. О.
	Науковий керівник – Гоголь Т. А.
	<i>Національний університет «Чернігівська політехніка»</i>
Інвестиції в людський капітал як невід’ємний фактор економічного розвитку.....	53
	Брік С. В.
	<i>Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»</i>
Особливості фінансового обліку торгівлі алкоголем в закладах громадського харчування та навинос.....	56
	Велика Д., Шостак Я.
	Науковий керівник – Лега О. В.
	<i>Полтавський державний аграрний університет</i>
Обліково-Інформаційний Інструментарій виробництва продукції рослинництва.....	59

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Ефективність діяльності підприємства значно залежить від ефективності організації бухгалтерського обліку та налагодження інформаційних потоків з метою задоволення питань керівників компанії та її контрагентів (постачальників, банків, партнерів, страхових компаній тощо). Все це потребує постійного вдосконалення фінансового й управлінського обліку, в тому числі й обліку витрат, що можливе в межах дослідження теоретичного та практичного аспектів їх побудови й забезпечується застосуванням системного підходу.

Системний підхід передбачає пізнання законів побудови, поведінки об'єкта дослідження, взаємодії його елементів на всіх рівнях структурної ієрархії, забезпечення цілісності та функціонування об'єкту, а тому поєднує, з одного боку, внутрішні складові проблеми удосконалення фінансового й управлінського обліку, з іншого – підпорядковує облікові рішення системі управління підприємством [1]. При цьому вагомим методологічним запитом організації управлінського обліку на підприємствах є вибір найбільш ефективної моделі обліку витрат, яка забезпечить оптимальне поєднання, збалансованість та узгодженість різних видів існуючих методів і буде максимально адаптованою до вимог системи управління.

Отже, застосування системного підходу до обліку витрат дозволить підприємству своєчасно проаналізувати теоретичні й практичні аспекти діяльності та визначати пріоритетні напрями удосконалення як фінансового, так і управлінського обліку.

Одним із важливих елементів управлінського обліку є організація обліку витрат за центрами відповідальності, яка сприяє реалізації основних функцій системи управління, в тому числі планування, обліку, контролю, аналізу, координації та регулювання, обміну інформацією. На сьогодні проблеми організації обліку витрат за центрами відповідальності залишаються актуальними з огляду на прикладний характер, оскільки необхідно врахувати особливості діяльності кожного окремого підприємства, на якому впроваджується система управлінського обліку. З цією метою пропонуємо застосовувати групування даних управлінського обліку витрат за центрами відповідальності.

Отже, створення ефективної системи управлінського обліку витрат за центрами відповідальності в межах підприємства повинно відбуватися у певній послідовності і включати відповідні заходи.

На першому етапі організації обліку витрат за центрами відповідальності на підприємстві передбачається відокремлення відповідних центрів з ціллю закріплення відповідальності конкретних осіб. При цьому під центром відповідальності традиційно розуміється окремий сегмент підприємства, в

межах якого встановлено особисту відповідальність керівника за результати діяльності його підрозділу. Тому пропонуємо виділити чотири центри відповідальності: відділ закупівлі; відділ складського господарства; відділ збуту; відділ управлінського персоналу.

На другому етапі доцільно встановити персональну відповідальність керівників відповідних підрозділів за результати їх роботи, попередньо згрупувавши центри відповідальності за функціональною ознакою.

На третьому етапі необхідно закріпити витрати за окремими центрами відповідальності. В основу цього процесу покладено принцип контролюваності витрат, згідно з яким витрати центрів відповідальності поділяються на контрольовані і неконтрольовані, а їх керівники несуть відповідальність лише за контрольовані витрати.

Наступними важливими етапами організації обліку за центрами відповідальності є розробка кошторисів витрат для кожного центру та складання внутрішньої звітності про їх виконання з метою оцінки фактичного досягнення запланованих показників, аналізу причин виникнення відхилень реальних витрат від запланованих та встановлення винних осіб, а також для загальної оцінки ефективності діяльності центрів відповідальності [2].

На нашу думку, система внутрішньої звітності підприємства повинна бути максимально простою, уніфікованою, універсальною з точки зору можливості її використання для різних сегментів і часових відрізків та придатною для багатоцільового використання. З огляду на це, доцільно використовувати форми внутрішньої звітності, які доцільно застосовувати для оцінки діяльності запропонованих центрів відповідальності на підприємстві, а саме:

- звіт про виконання кошторису відділу закупівлі;
- звіт про виконання кошторису витрат складського господарства;
- звіт про виконання кошторису відділу збуту;
- звіт про виконання кошторису витрат управління [3].

Останніми етапами організації обліку витрат за центрами відповідальності є проведення оперативного аналізу відхилень дійсних витрат від запланованих, встановлення причин і винних осіб та здійснення оцінки діяльності центру відповідальності та його внеску в загальний результат.

Отже, найвища ефективність системи управлінського обліку на підприємстві буде досягтися лише завдяки оптимальному поєднанню моделі позамовного обліку витрат та запропонованої системи організації обліку витрат за центрами відповідальності.

Також запропонована організаційна структура центрів відповідальності може бути покладена в основу автоматизованого робочого місця (АРМ) працівників.

Отже, пропонуємо застосовувати систему організації обліку витрат за центрами відповідальності в умовах автоматизації. В свою чергу, це забезпечить посилення контролю за діяльністю підрозділів підприємства,

оскільки передбачатиме розмежування доступу до облікової інформації [4]. Так, за допомогою застосування даної системи, керівник підприємства матиме доступ до інформації, необхідної для управління, тобто узагальненої та відповідним чином згрупованої, що міститься у внутрішній та зовнішній звітності. Як головний системний адміністратор, він визначатиме допуск в мережу користувачів та забезпечуватиме між ними належний обмін інформацією. Менеджери відповідних рівнів (керівники центрів відповідальності) будуть контролювати досягнення запланованих показників в межах структурних підрозділів, які вони очолюють, тому повинні мати доступ до інформації реєстрів первинного і зведеного обліку. У свою чергу, фахівці відділів матимуть доступ тільки до інформації первинних та зведених документів. Працівники бухгалтерії контролюватимуть виникнення витрат на стадіях як первинного, так і поточного й підсумкового обліку, що передбачатиме доступ до всієї облікової інформації в межах документообороту, затвердженого головним бухгалтером.

Така організація обліку й контролю витрат спростить та прискорить інформаційні зв'язки менеджерів відповідних рівнів та вищого керівництва, а отже дозволить на всіх етапах просування інформації своєчасно реагувати на виявлені відхилення від запланованих параметрів діяльності та відповідатиме запропонованій організаційній структурі центрів відповідальності.

Ефективний контроль витрат в автоматизованій системі управління підприємством неможливий без раціональної побудови довідників. Довідник структурних підрозділів дає змогу співвідносити витрати й доходи з окремими центрами відповідальності, а тому й обчислювати в такому розрізі фінансові результати.

Таким чином, за допомогою запропонованих удосконалень організації обліку витрат на підприємстві зміниться система бухгалтерського обліку та облікового процесу, підвищиться рівень управління підприємствам, відбудеться якісна й кількісна зміна облікового апарату та його функцій.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський управлінський облік : навч. посіб. 3-тє вид., перероб. та доп. Житомир : ПП «Рута», 2005. 480 с.
2. Іванюта П. В., Левченко З. М. Внутрішньогосподарський (управлінський) облік у виробничих підрозділах сільськогосподарських господарюючих суб'єктів : навч. посіб. К. : Центр навч. літератури, 2006. 362 с.
3. Котляр І. М., Бержанір І. А. Тенденції розвитку бухгалтерського обліку в Україні. *Актуальні проблеми обліково-аналітичного забезпечення суб'єктів господарювання в умовах сталого розвитку*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Рівне. Рівне: НУВГП. 2019. С. 49–50.
4. Любар О. О., Григораши М. В. Організаційні основи побудови обліку витрат операційної діяльності на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2018. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6757> (дата звернення: 12.01.2022).

